

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „EDVF garantijos ir EDVF garantijų fondo sukūrimas“

[COM(2016) 586 final]

(2017/C 173/11)

Pranešėjas **Jan SIMONS**

Konsultavimasis	2016 11 24
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Išorės santykių skyrius
Priimta skyriuje	2017 1 31
Priimta plenarinėje sesijoje	2017 2 22
Plenarinės sesijos Nr.	523
Balsavimo rezultatai	205/1/0
(už/prieš/susilaikė)	

1. Išvados ir pasiūlymai

1.1. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) palankiai vertina Europos išorės investicijų plano (IIP) sukūrimą ir Pasiūlymą dėl reglamento dėl Europos darnaus vystymosi fondo (EDVF) ir EDVF garantijos bei EDVF garantijų fondo sukūrimo, kaip žingsnį tinkama linkme šalinant pagrindines neteisėtos migracijos priežastis. EDVF taip pat turėtų būti skiriamas dėmesys skurdo panaikinimo tikslui.

1.2. Komitetas ragina atkreipti ypatingą dėmesį į padėtį tose šalyse, kurios yra pagrindinis migracijos šaltinis – jose ekonominės, socialinės ir saugumo sąlygos lėmė ekonomikos žlugimą bei didėjantį skurdą ir užkerta kelią bet kokioms darnaus vystymosi pastangoms.

1.3. Komitetas nurodo savo anksčiau parengtas nuomones, kuriose jis pabrėžė būtinybę į vystymąsi įtraukti privatųjį sektorių, jei toks vystymasis atitinka darnaus vystymosi tikslus ir privatusis sektorius gerbia pagrindines ekonomines, aplinkos apsaugos ir socialines teises, laikosi pagrindinių Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijų ir deramo darbo darbotvarkės. Tai turėtų būti taikoma ir EDVF finansuojamiems investiciniams projektams.

1.4. Komiteto manymu, pasiūlymas dėl EDVF atitinka jo rekomendaciją panaudoti paramą vystymuisi kaip dauginimo koeficientą pritraukiant privatųjį kapitalą investicijoms į besivystančias šalis ir susieti jas su aiškiai apibrėžtais tikslais, pavyzdžiui, su darbo vietų skaičiaus ir kokybės didinimu, produkcijos kokybės gerinimu ir praktinės valdymo patirties perdavimu privačiam sektoriui.

1.5. Komitetas taip pat ragina Komisiją ištirti ir išanalizuoti Investicijų plano Europai ir Europos strateginių investicijų fondo įgyvendinimą, kad būtų išvengta bet kokių trūkumų ir kliūčių, atsižvelgiant į tai, kad šalyse partnerėse, kurioms skiriamas EDVF, padėtis yra kur kas sudėtingesnė nei ES valstybėse narėse.

1.6. Komitetas palankiai vertina bendradarbiavimo ir valdymo koordinavimą per EDVF strateginę valdybą, kurioje turėtų būti atstovaujama visoms susijusioms institucijoms ir įstaigoms. Atsižvelgdamas į nepakeičiamą pilietinės visuomenės vaidmenį vystomojo bendradarbiavimo srityje, EESRK prašo, kad strateginėje valdyboje jam būtų suteiktas stebėtojo statusas, ir rekomenduoja į sprendimų priėmimo procesus, įskaitant konkrečių projektų rengimą, įtraukti šalių partnerių pilietinės visuomenės organizacijų atstovus.

1.7. Komitetas rekomenduoja, kad vieno langelio principas, kurį ketinama taikyti investuotojams, neapsiribotų tik investavimo klausimais, bet būtų taikomas teikiant rekomendacijas ir visą būtiną informaciją ir kontaktinius duomenis tiems, kurie norėtų dalyvauti vystymo veikloje.

1.8. Komitetas siūlo reglamente nustatyti išipareigojimą pratęsti EDVF ir garantijos galiojimą po 2020 m., įvertinus jo įgyvendinimo rezultatus, ir ragina Komisiją, Tarybą ir Europos Parlamentą į tai atsižvelgti, kai bus rengiama nauja daugiametė finansinė programa.

2. Svarbiausios Komisijos pasiūlymo nuostatos

2.1. 2016 m. birželio 28 d. Europos Vadovų Taryba paprašė Komisijos pateikti pasiūlymą dėl plataus užmojo išorės investicijų plano (IIP) vykdant ES naujos partnerystės programą su trečiosiomis šalimis pagal Europos migracijos darbotvarkę ⁽¹⁾. Naujasis planas yra pagrįstas trimis ramsčiais: nauju investicijų fondu (pirmasis ramstis), technine parama (antrasis ramstis), skirta padėti vietos valdžios institucijoms ir įmonėms parengti daugiau tvarių projektų ir pritraukti investuotojų, ir įvairiomis specializuotomis teminėmis, nacionalinėmis ir regioninėmis ES vystomojo bendradarbiavimo programomis (trečiasis ramstis), suderintomis su struktūriniu politiniu dialogu ir skirtomis gerinti investicijų sąlygas ir bendrą politinę aplinką susijusiose šalyse.

2.2. Pirmasis ramstis iš dalies bus įgyvendinamas įsteigiant Europos darnaus vystymosi fondą (EDVF). Pagrindinis EDVF tikslas bus teikti integruotą finansinių priemonių paketą, skirtą finansuoti investicijas pirmiausia Afrikos regionuose ir kaimyninėse šalyse. EDVF sudarys regioninės investavimo platformos, kurios aprėps esamų derinamųjų priemonių finansavimą ir EDVF garantiją. Jis veiks vieno langelio principu: priims finansavimo pasiūlymus iš finansinių institucijų ir viešų arba privačių investuotojų ir teiks labai įvairią finansinę paramą reikalavimus atitinkančioms investicijoms.

2.3. Pagrindinis EDVF tikslas – suteikti integruotą finansinių priemonių paketą finansuoti investicijoms šalyse, pasirašiusiose Afrikos, Karibų jūros bei Ramiojo vandenyno (AKR) grupės valstybių ir Europos bendrijos bei jos valstybių narių partnerystės susitarimą ⁽²⁾, ir Europos kaimynystės priemonėje dalyvaujančiose šalyse ir taip sukurti ekonomikos augimo ir užimtumo galimybių, kuo labiau padidinti papildomumą, tiekti inovatyvių produktų ir pritraukti privačiojo sektoriaus lėšų. Tikimasi, kad iki 2020 m. EDVF sutels iki 44 mlrd. EUR investicijų iš bendrojo Sąjungos biudžeto lėšų ir iš kitų šaltinių, kurių suma 3,35 mlrd. EUR.

2.4. Sąjunga iki 2020 m. EDVF garantijai iš viso suteiks 750 mln. EUR iš bendrojo Sąjungos biudžeto ir iš 11-ojo Europos plėtros fondo (EPF). Komisija ketina pasiūlyti sutelkti nenumatytą atvejų rezervą su 250 mln. EUR. Kiti įnašai iš Sąjungos biudžeto būtų gaunami persikrstant arba perorientuojant programoms jau numatytas lėšas. Papildomą finansavimą galėtų sudaryti kitų įnašų mokėtojų, pavyzdžiui, valstybių narių, indėliai.

2.5. EDVF valdys Komisija ir jis bus įgyvendinamas pasitelkiant regionines investicijų platformas, kurios apims finansavimą pagal esamas derinamąsias priemones, skirtas Afrikos ir Europos kaimynystės priemonėje dalyvaujančioms šalims, ir EDVF garantijos suteikimą. Komisiją konsultuos Strateginė valdyba ir dvi einamosios veiklos valdybos (po vieną kiekvienai regioninei investavimo platformai). Komisija administruos EDVF sekretoriatą, kuris atliks visas IIP tikslams įgyvendinti reikalingas užduotis ir funkcijas.

3. Bendrosios pastabos

3.1. EESRK atstovauja Europos organizuotai pilietinei visuomenei kelete dvišalių komitetų, pavyzdžiui, AKR ir ES, EUROMED, Rytų partnerystės, Lotynų Amerikos ir kt., ir pateikia savo nuomones apie pilietinės visuomenės vaidmenį teikiant paramą vystymuisi ⁽³⁾. Pilietinė visuomenė gali atlikti labai svarbų vaidmenį vertindama investicinių projektų naudingumą ir tvarumą, prižiūradama jų finansavimo skaidrumą ir stebėdama jų įgyvendinimą.

⁽¹⁾ EESRK nuomonė REX/478 dėl Naujos partnerystės su trečiosiomis šalimis migracijos srityje (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 66).

⁽²⁾ Pasirašytas 2000 m. birželio 23 d. Kotonu (Kotonu susitarimas).

⁽³⁾ OL C 264, 2016 7 20, p. 1, OL C 303, 2016 8 19, p. 138, OL C 44, 2011 2 11, p. 129, OL C 229, 2012 7 31, p. 133, OL C 487, 2016 12 28, p. 24.

3.2. Komitetas mano, kad didelio pabėgėlių ir neteisėtų migrantų skaičiaus į ES problema yra vienas didžiausių pastaraisiais metais ES kilusių iššūkių. Šių dviejų problemų priežastys skirtingos ir joms reikia skirtingų sprendimų. Visų pirma tarptautinė bendruomenė privalo sutelkti visas pastangas, kad būtų užbaigti kariniai konfliktai ir pasiektas taikos susitarimas, kad būtų sukurtos realiam vystymuisi ir darnaus vystymosi tikslams įgyvendinti būtinos sąlygos. Šalia svarbaus vaidmens, kuris pilietinei visuomenei tenka prevencijos, tarpininkavimo ir konfliktų sprendimo srityse, esminį vaidmenį šiuo atžvilgiu turėtų atlikti ES, kaip didžiausia paramos vystymuisi teikėja.

3.3. Neteisėtos migracijos priežastys dažnai yra silpnų ekonominių perspektyvų ir lėto ekonomikos augimo kilmės šalyse pasekmė, prie jų prisideda prastos socialinės sąlygos ir didelės saugumo problemos, dėl kurių didėja skurdas ir tūkstančiai žmonių būna priversti rinktis tremties kelią. Komitetas palankiai vertina Komisijos ir Tarybos pastangas rasti tinkamiausią būdą neteisėtos migracijos problemai spręsti šalinant pagrindines jos priežastis.

3.4. Oficiali parama vystymuisi išlieka nepakeičiama mažinant skurdą, visų pirma mažiausiai išsivysčiusiose šalyse, nestabiliuose valstybėse ir pažeidžiamiausiose gyventojų grupėse, bet ji negali apimti visų vystymosi poreikių.

3.5. Komiteto nuomonėse dėl privačiojo sektoriaus vaidmens ⁽⁴⁾ ir dėl vystymosi finansavimo ⁽⁵⁾ buvo padaryta išvada, kad būtina sutelkti visus turimus išteklius ir suteikti kuo didesnę vaidmenį privačiajam sektoriui tiek Europos, tiek vietos lygmeniu, jei toks vystymasis atitinka darnaus vystymosi tikslus ir privatusis sektorius laikosi žmogaus teisių, įskaitant ekonomines ir socialines teises, ypač pagrindinių TDO konvencijų. Sukurtos naujos darbo vietos turėtų atitikti TDO deramo darbo darbotvarkę ir tai turėtų būti taikoma ir investiciniams projektams, vykdomiems pasitelkus Europos darnaus vystymosi fondo priemones.

3.6. Naujos priemonės, pavyzdžiui, EDVF garantija ir garantijų fondas, turėtų būti naudojamos kaip dauginimo koeficientas pritraukiant privatųjį kapitalą investuoti į besivystančias šalis ir susiejant investicijas su aiškiai apibrėžtais tikslais, pavyzdžiui, su darbo vietų skaičiaus ir kokybės didinimu, produkcijos kokybės gerinimu ir valdymo praktinės patirties perdavimu privačiajam sektoriui. Be to, viešojo ir privačiojo sektorių investicijų sujungimas turi vykti skaidriai ir palaikant reikiamą pusiausvyrą, kad būtų išvengta atvejų, kai privatiesiems investuotojams tenka visa nauda, o viešasis sektorius padengia visas išlaidas. Projektų rezultatai turi būti aiškiai išmatuojami ir jiems turi būti nustatyti aiškūs kriterijai, pagal kuriuos, be kitų teigiamų rezultatų, būtų vertinama pažanga šalinant neteisėtos migracijos priežastis.

3.7. Kadangi sukurti EDVF įkvėpė Investicijų planas Europai ir Europos strateginių investicijų fondas, Komitetas prašo Komisijos pasimokyti iš jo veikimo, nes šio projekto nebūtų galima pavadinti labai sėkmingu. Šią patirtį reikėtų atidžiai ištirti ir išanalizuoti, kad būtų išvengta bet kokių trūkumų ir kliūčių valdant EDVF, atsižvelgiant į tai, kad sąlygos šalyse partnerėse labai skiriasi ir yra kur kas sudėtingesnės nei ES valstybėse narėse.

3.8. Siūlomas EDVF pakeis esamą derinamąją Afrikos investicinę priemonę ⁽⁶⁾ ir Kaimynystės investicinę priemonę ⁽⁷⁾ į dvi vienu pagrindu veikiančias investavimo platformas. Komiteto manymu, į sprendimų priėmimo procesus, įskaitant konkrečių projektų rengimą, vietos lygmeniu reikėtų įtraukti pilietinės visuomenės organizacijų atstovus, kad jie atliktų savo vaidmenį stebėdami investicinių projektų finansavimo skaidrumą ir efektyvumą.

3.9. ES turi daugybę su vystymosi programomis susietų finansinių priemonių (11-asis Europos plėtros fondas su įvairiais finansiniais paketais, priemonėmis, platformomis, 2014–2020 m. daugiamečių finansinė programa (ES biudžetas) su įvairiomis teritorinėmis ir regioninėmis programomis, sektorių programomis, EIB su savo priemonėmis ir programomis, ERPB ir kt.), todėl visuomenei ir susijusiems partneriams labai sunku jas suprasti ir išsiaiškinti, kaip jomis pasinaudoti. Planuojama, kad EDVF taps vieno langelio principu veikiančia priemone investicijomis į besivystančias šalis besidomintiems subjektams. Komitetas rekomenduoja, kad tai neapsiribotų tik investavimo klausimais, bet kad norintiems dalyvauti vystymo veikloje būtų teikiamos rekomendacijos ir visa būtina informacija bei kontaktiniai duomenys.

⁽⁴⁾ OL C 67, 2014 3 6, p. 1.

⁽⁵⁾ OL C 383, 2015 11 17, p. 49.

⁽⁶⁾ C (2015) 5210 final.

⁽⁷⁾ C (2016) 3436 final.

3.10. Tik 6 % iš ES paramos vystymuisi teko nestabilioms valstybėms, o didžioji dalis paramos buvo skirta 10 šalių, kurios turi daugybę gamtos išteklių. Komitetas tikisi, kad EDVF pavyks pasiekti teigiamų rezultatų ir nestabiliose valstybėse, visų pirma tose, kuriose vyksta kariniai konfliktai, yra žlugusi ekonomika ir valdymas, nes siūloma garantija gali padėti investuotojams prisiimti didesnę riziką dėl savo projektų. Komitetas taip pat nepritaria bandymams nustatyti didžiausią procentinę dalį, kuriai galima taikyti garantiją, nes tai ribotų jos taikymą investicijoms į nestabilias šalis.

3.11. Komitetas mano, kad pagrindinis kokybinis dabartinės padėties pasikeitimas galėtų įvykti pradėjus bendradarbiavimo ir valdymo koordinavimą ir skatinimą per EDVF strateginę valdybą, kurioje turėtų būti atstovaujama visoms susijusioms institucijoms ir įstaigoms. Atsižvelgdamas į savo vaidmenį vystomojo bendradarbiavimo srityje, EESRK ragina Komisiją suteikti stebėtojo statusą Komiteto atstovams, kad būtų atstovaujama pilietinės visuomenės nuomonei.

3.12. Komiteto manymu, labai didelė naujo išorės investicijų plano pridėtinė vertė turėtų būti gauta per jo antrąjį ramstį, susijusį su technine parama, ir trečiąjį ramstį, kuris apimtų valdymo tobulinimą šalyse partnerėse, visų pirma didinant skaidrumą, stiprinant stebėseną ir atskaitomybę bei sukuriant tokią verslo aplinką, kuri skatintų investicijas ir lemtų ekonomikos augimą ir naujas darbo vietas bei skurdo panaikinimą.

3.13. Taip pat būtina gerinti informavimą apie investicijų planą ir jo konkrečius projektus, kad pilietinė visuomenė galėtų stebėti jo įgyvendinimą.

4. Konkrečios pastabos

4.1. Pasiūlyme dėl reglamento dėl EDVF garantijos teigiama ⁽⁸⁾, kad ji būtų teikiama pradiniam investavimo laikotarpiui, kuris baigsis 2020 m. gruodžio 31 d., ir, Komiteto manymu, toks laikotarpis yra per trumpas IIP tikslams pasiekti. Komitetas tikisi, kad bus įmanoma pratęsti IIP ir išplėsti jo aprėptį, kad, priklausomai nuo jo sėkmės, jis apimtų kitas šalis ir regionus, ir į tai reikėtų atsižvelgti rengiant naują daugiametę finansinę programą.

4.2. Siūloma, kad valstybės narės turėtų galimybę teikti įnašus garantijomis, skirtoms konkrečiam regionui, sektoriui arba investicijų linijai ⁽⁹⁾. Komitetas rekomenduoja įrašyti sąlygą, kad valstybių narių įnašai turi atitikti ES vystymosi prioritetus.

4.3. Komitetas palankiai vertina Komisijos įsipareigojimą kasmet Europos Parlamentui ir Tarybai pateikti ataskaitą apie finansavimo ir investavimo operacijas pagal EDVF garantiją ir su malonumu pažymi, kad ši ataskaita bus vieša, kad visi suinteresuotieji subjektai, įskaitant pilietinę visuomenę, galėtų pareikšti savo nuomonę. EESRK noriai prisidės įvertinant, ar EDVF padeda įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus, įskaitant pagrindinę jo sukūrimo priežastį – šalinti neteisėtos migracijos priežastis.

4.4. Visose Komiteto nuomonėse dėl vystomojo bendradarbiavimo buvo primygtinai teigiama, kad pagalba turi būti teikiama visiškai skaidriai, kad būtų išvengta sukčiavimo, korupcijos, pinigų plovimo ir mokesčių slėpimo. Todėl jis pritaria tam, kad šie principai pasiūlyme būtų aiškiai paminėti ⁽¹⁰⁾.

4.5. Komitetas siūlo prie 3 straipsnio 2 dalyje paminėtų darnaus vystymosi tikslų, kuriems EDVF bus skiriamas pagrindinis dėmesys, pridėti skurdo panaikinimą ir jį paminėti prie pagrindinių tikslų 8 straipsnio 1 dalies a punkte.

Bruselis, 2017 m. vasario 22 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS*

⁽⁸⁾ 9 konstatuojamosios dalies punktas.

⁽⁹⁾ 14 konstatuojamosios dalies punktas ir 14 straipsnio 4 punktas.

⁽¹⁰⁾ 17, 18, 19 ir 20 straipsniai.